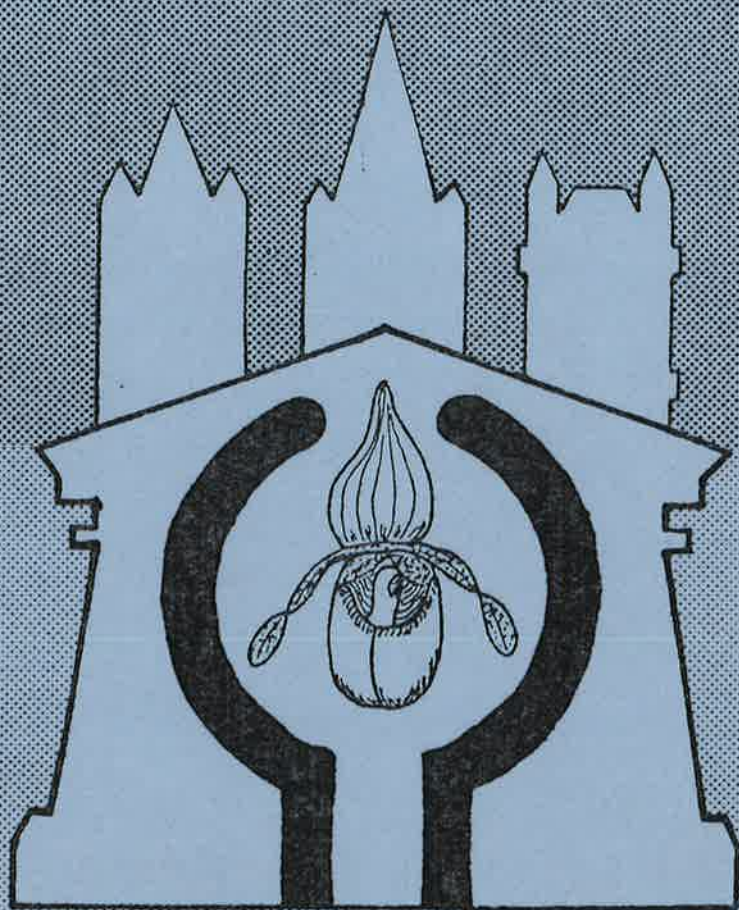

DE VRIENDEN VAN DE PLANTENTUIN GENT

Driemaandelijks tijdschrift.

Tweede jaargang. - N°3 SEPT. 1983.

redaktie :

dhrn. Prof. Dr. Van der Veken.
De Permentier Christ.
Clement Frans.
Plus Marcel.

DE VRIENDEN VAN DE PLANTENTUIN GENT

DRIEMAANDELIJKS TIJDSCHRIFT

TWEDE JAARGANG N°3 SEPT 1983

ï n h o u d :

PADDESTOELENTENTOONSTELLING	b1z. 50
ARBORETUM VAN TERVUREN	51
DOODSHOOFDVLINDER	61
UITSTAP RETIE EN KASTERLEE	66
EEN STANDPUNT : ONKRUID	67

Breng een bezoek aan onze

Paddestoelen ~ tentoonstelling

van 5 tot
9 OKT. 1983

in de PLANTENTUIN
GENT.

open van 9 tot 17 uur.

ZA. 8 en ZO. 9 OKTOBER, vanaf 12 uur
tot 14 uur zal een

GEVARIEERDE PADDESTOELENSHOTEL

verkrijgbaar zijn.

Liefst op voorhand inschrijven: 100Fr.

Rek. nr. 001-1192154-03

tel. 091/31 03 71

Iedereen is welkom!!

het arboretum van tervuren.

(2)

In het eerste deel zijn het ontstaan en de structuur van het Arboretum besproken; we gaven toen een verklaring voor de opvallende verschillen tussen Pacifisch en Atlantisch Noord-Amerika, evenals een bespreking van de soortenarmoede van West-Europa. Daarna volgde een opsomming van de bezochte percelen met een korte beschrijving van een of meer kenmerkende boomsoorten. In het eerste deel hebben we de Arctische en Pacifische bossen met hun talrijke naaldhoutsoorten doorgenomen.

De Atlantische bossen komen nu in dit tweede deel aan bod, en zoals vorige keer aangetoond, zijn die gekenmerkt door een groot aantal loofhoutsoorten. Net als voor de Pacifische kant zullen we ook deze bossen min of meer van noord naar zuid doorlopen. De soortensamenstelling verandert geleidelijk aan, wat illustratief wordt aangetoond in het gidsboekje voor het Arboretum, dat helaas reeds enkele jaren is uitverkocht. De meeste hier behandelde soorten zijn in diverse percelen van Atlantisch Noord-Amerika aangeplant, en kunnen dus op veel verschillende plaatsen worden opgemerkt.

12. CANADA, NEW BRUNSWICK.

Deze provincie toont nog de overgang van naaldwoud naar loofwoud, met de verschillende sparresorten en de Weymouthden. Vanaf hier vinden we ook dan de gewone Amerikaanse eik.

De WEYMOUTHDEN (*Pinus strobus* L.) heeft de lange soepele naalden gebundeld per 5, en deze

naaldenbundels staan dicht bijeen aan het uiteinde van de takken.

De AMERIKAANSE EIK (*Quercus rubra* Du Roi) is één van de "rode eiken". Het blad is 12-22cm lang, met een ellipsvormige omtrek; de bladsteel is 2-5cm lang; de bladvoet is wigvormig; de bladrand is diep gelobd (van $\frac{1}{3}$ tot $\frac{1}{2}$) met meestal 4-6 paar lobben, die zelf soms 1-3 grove tanden vertonen. Dit is een snelgroeiende soort (daarom veel aangeplant) met zeer mooie herfstkleuren, vooral bij jonge exemplaren.

13. CANADA, ONTARIO.

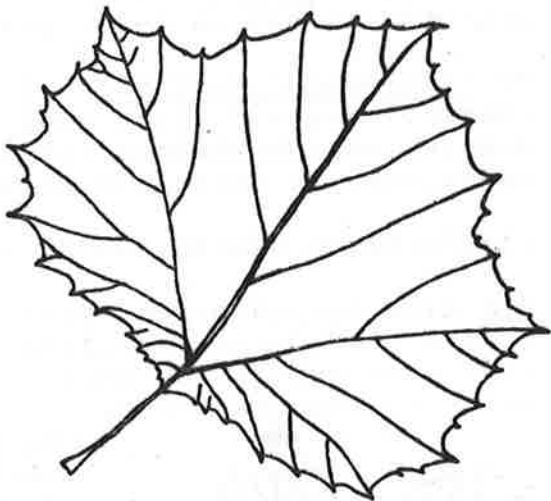
14. VERENIGDE-STATEN, PENNSYLVANIË.

Deze streek wordt gekenmerkt door uitgestrekte en soortenrijke loofbossen, waarvan meer dan 30 soorten in het perceel zijn opgenomen.

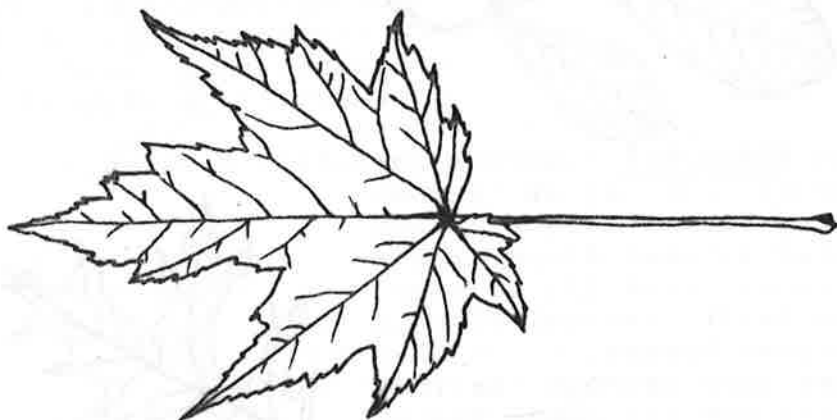
De GESTREEPTE ESDOORN (*Acer pensylvanicum* L.) is een zeer eenvoudig herkenbare soort met zijn overlangs witgestreepte grijs-groene schors; ook het blad is zeer opvallend gevormd, zowat hartvormig maar met 2 scherpe, opstaande zijlobben en een fijn gezaagde bladrand. Deze soort heeft een vrij sierlijk voorkomen en verdient meer bekendheid.

De WESTERSE PLATAAN (*Platanus occidentalis* L.)
 lijkt op onze platanen met hun schors die in
 plakken loslaat.
 maar het blad is
 veel minder diep
 ingesneden, de
 middenlob is bre-
 der dan lang, en
 de bloemhoofdjes
 staan allemaal
 afzonderlijk. In
 Noord - Amerika
 kan deze boom 50
 meter hoog wor-
 den met een stam-
 doormeter van 4m,
 waarmede deze de
 grootste bladver-
 liezende soort is.

De WITTE of ZILVERESDOORN (*Acer saccharinum* L.)
 lijkt meer op onze gewone esdoorn, maar ver-
 schilt door de zilvergrijze onderzijde, de

meer gezaagde rand, en de slankere lobben. De herfstkleur wordt beschreven als "zacht goudkleurig, soms scharlaken- en karmozijnrood" : prachtig is het in ieder geval wel!

De AMERIKAANSE KASTANJE (*Castanea dentata* (Marsh.) Borkh.) lijkt goed op onze tamme kastanje, maar de bladonderzijde is helemaal kaal en de voet is duidelijk wigvormig.

15 VERENIGDE STATEN, NOORD - CAROLINA.

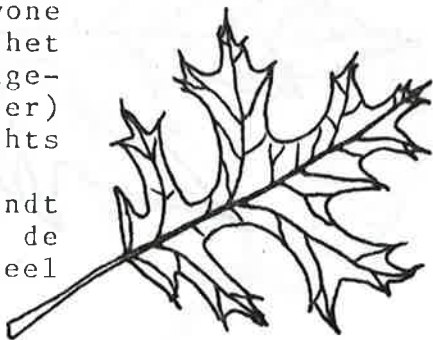
Het Alleghanygebergte hier is (of was) begroeid met het zgn. Appalachisch woud, opnieuw zeer soortenrijk loofwoud met bijmenging van enige naalddhoutsoorten.

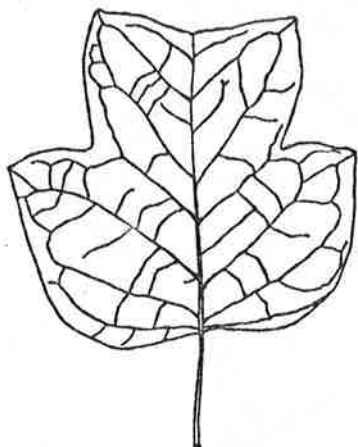
De WITTE BITTERNOOT (*Carya ovata* (Mill.) K. Koch) lijkt wat op onze walnoot. Het merg in de takken is echter kompakt, niet gekamerd; het blad is niet kaal maar bezit aan de rand haarbundeltjes; de blaadjes zijn niet gaafrandig maar gedeeltelijk gezaagd.

De MOERASEIK (*Quercus palustris* Muenchh.) lijkt wat op de gewone Amerikaanse eik, maar het blad is veel dieper ingesneden (tot 2/3 of meer) en heeft meestal slechts 3 paar lobben.

Een mooi groepje bevindt zich aan het einde van de afdaling tussen perceel 7a en 7b.

16. VERENIGDE STATEN,
OHIO-BENEDEN BEKKEN (INDIANA - ILLINOIS)

De TULPEBOOM (*Liriodendron tulipifera* L.) is een verwant van de magnolia, wat goed aan de bloemen merkbaar is. Het blad is zeer ongewoon van vorm.

Het is zowat rechthoekig met 2 spitse zijlobben en een breed afgeknotte top. Onmiskenbaar!

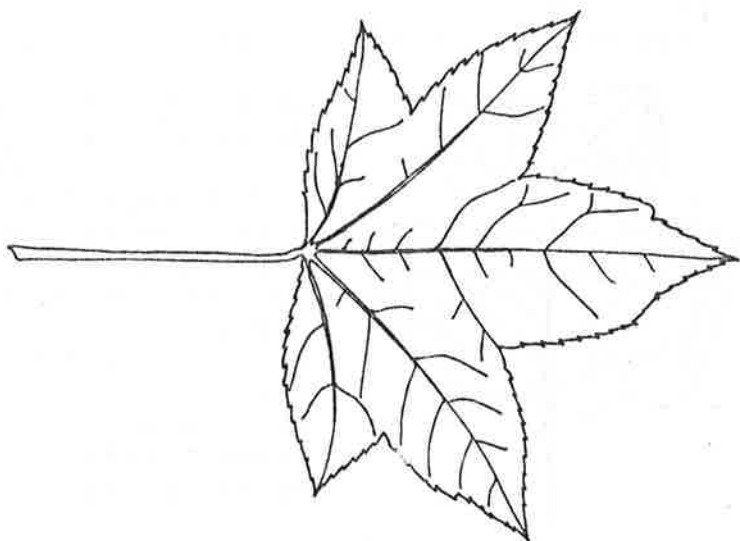
De AMERIKAANSE TOVERHAZELAAR (*Hamamelis virginiana* L.) kunnen we herkennen als een struik met scheefellipsvormige bladeren, die wat lijken op een hazelaarsblad;

hier heeft het blad verspreide zijnerfven, maar bezit niet de bruine schubjes die kenmerkend zijn voor de Japanse toverhazelaar. Deze soort bloeit in de herfst, de vruchtjes rijpen tijdens de volgende lente en springen pas open tijdens de volgende herfst! De Japanse toverhazelaar daarentegen bloeit in de lente, de vruchten rijpen

tijdens de herfst en springen open tijdens de volgende lente!

De AMBERBOOM (*Liquidambar styraciflua* L.) behoort tot dezelfde toverhazelaarfamilie. De bladeren lijken wat op een esdoornblad, ze zijn ook handnervig en handvormig ingesneden, maar ze staan verspreid op de takken (bij de

esdoorn per 2 tegenoverstaand). De bladeren en de schors bevatten een geurige gele hars (liquidus = vloeibaar, styrax = geurig hars), die aan amber herinnert.

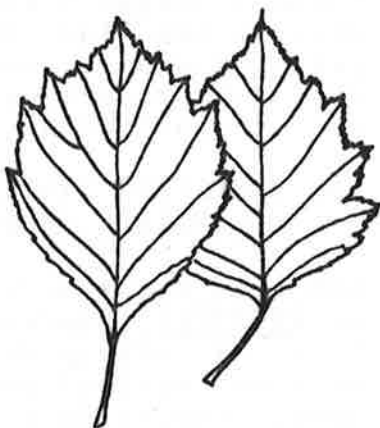
17. VERENIGDE STATEN, MISSISSIPI-BENEDENBEKKEN
(TENNESSEE, ALABAMA)

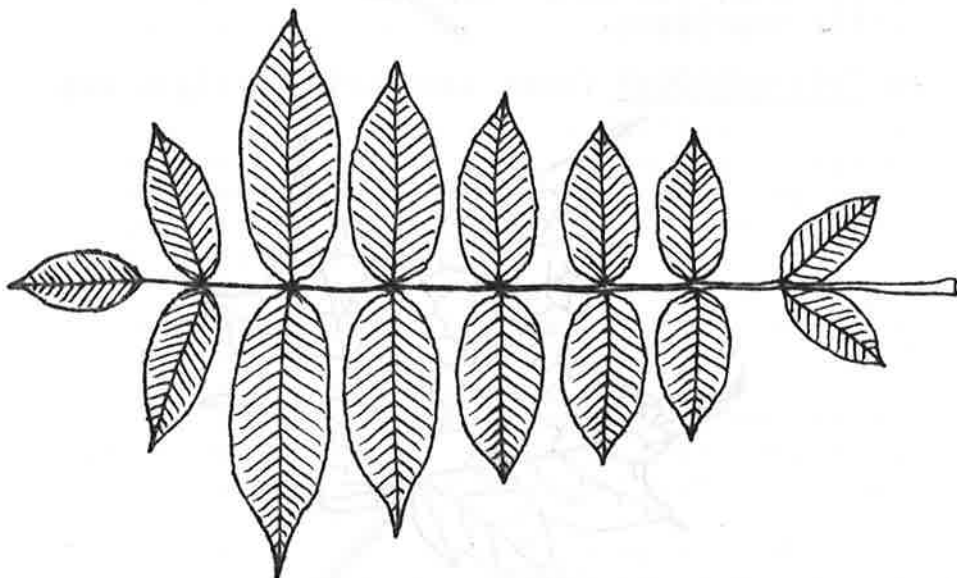
De RODE ESDOORN (*Acer rubrum* L.) lijkt wel op de zilveresdoorn, maar is duidelijk minder ingesneden, slechts "-lobbig met soms nog twee kleine lobjes aan de basis van het blad; de onderzijde is ook zilvergrijs behaard. Dit is weer een van de vele Noord-Amerikaanse loofbomen die in de herfst roodkleurende bladeren vertoont.

18. VERENIGDE STATEN,
ATLANTISCH KUSTGEBIED (NEW HAMPSHIRE)

Her en der in deze percelen kan een AMERIKAANSE MEIDOORN (*Crataegus cocci-
nea* L.) worden opgemerkt. Als meidoorn is die herkenbaar aan de 5 cm lange takdoorns die op de wat oudere stammetjes merkbaar zijn, verder hebben de bladeren 2 grote stipulen. De bladvorm is ovaal met breed wigvormige tot afgeronde voet, de bladrand is mooi dubbel gezaagd.

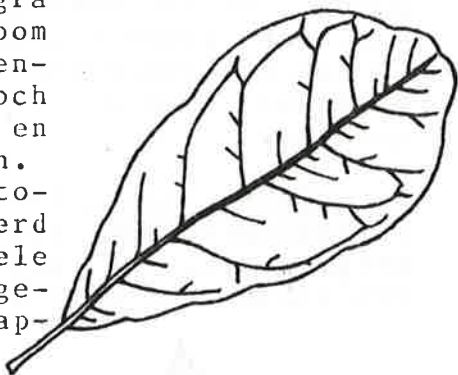
De GRIJZE WALNOOT (*Juglans cinerea* L.) heeft in tegenstelling tot de bitternoot gekamerd merg, d.w.z. dat bij overlansg splijten van een takje het merg niet doorlopend is, maar

voorkomt als dunne, dwarse schotjes die dicht opeen staan, als de sporten van een ladder. Van onze Europese walnoot verschilt deze soort doordat het blad meer deelblaadjes (11-19 i. p.v. 5-9) draagt, die daarenboven gezaagd zijn en aan de onderzijde klierharen dragen (i.p.v. vrijwel gaafrandig en kaal)

19. VERENIGDE STATEN,
ATLANTISCH KUSTGEBIED (NEW JERSEY)

Een heel merkwaardige soort is de ZWARTE EIK of WATEREIK (*Quercus nigra* L.). Als eik is deze boom voor ons vrijwel onherkenbaar, tenzij door de toch wel kenmerkende vorm en plaatsing van de knoppen. Het blad echter is ons totaal vreemd, nl. omgekeerd driehoekig met soms enkele tanden aan de brede, afgeronde top, en vaak kapvormig omgebogen.

De SUIKERESDOORN (*Acer saccharum* Marsh) is ons

bekend als embleem op de Canadese vlag, de "sugar maple". Het blad lijkt vrij goed op dat van de Noorde esdoorn, die bij ons regelmatig wordt aangeplant; het is dus 5-lobbig maar de lobben lopen niet zo spits uit en de tanden zijn eerder stomp. In de lente kan suikerrijk sap worden afgetapt door een gaatje te boren in de stam.

20. VERENIGDE STATEN, ATLANTISCH KUSTGEBIED (NOORD-CAROLINA)

Ook de - reeds behandelde - loofboomsoorten domineren, maar om te besluiten zullen we nog een nieuwe naaldhoutsoort bespreken.

De RODE CEDER (*Juniperus virginiana* L.) is eigenlijk een jeneverbessoort, en is zoals de meeste van die soorten herkenbaar aan de twee types blaadjes die soms samen op de takken voorkomen, naaldvormige en schubvormige.

De naaldvormige bladeren worden ook wel jeugd-bladeren genoemd, omdat alle jeneverbessoorten als kiemplant dit type bezitten; bij oudere planten worden deze geleidelijk vervangen door schubvormige bladeren, bij een aantal soorten zelfs volledig.

Bij de RODE CEDER staan de naaldvormige bladeren meestal aan de uiteinden van de takjes gegroepeerd. Het hout van deze boom wordt gebruikt bij het vervaardigen van sigarenkistjes en potloden ("cederhout")

Om te eindigen durf ik de hoop uitspreken dat deze tekst, samen met het vorige deel, het U gemakkelijker zal maken om enkele van de meer algemene of opvallende soorten in het Amerikaanse deel van het Arboretum te herkennen, in afwachting van het verschijnen van naamplaatjes!!

We moeten er ook nog even op wijzen dat veel van de besproken soorten ook in onze Planten-

tuin kunnen bekeken worden, en hier dragen de bomen wél naamplaatjes

Ook nog even een woordje van dank aan DE PAUW Hildegard, die de figuurtjes bij de tekst heeft gemaakt!

Paul Goetghebeur.

Tijdens onze wandeling in het Arboretum van Tervuren van 11/6/83, was er nogal veel kritiek op het ontbreken van de naamplaatjes bij de bomen. Daar dit ons zeer intrigeerde, is er toch een lid hieromtrent inlichtingen gaan vragen.

Naar de ingewonnen inlichtingen is er reeds vroeger een poging geweest om naamplaatjes bij de bomen te plaatsen, maar die zijn in een minimum van tijd allemaal vernietigd.

Indien er nieuwe zouden komen, dan zal slechts de wetenschappelijke naam vermeld worden. En het gewone publiek dan??!!

Een kataloog met opsomming van de bomen is in herdruk en zou heelwaarschijnlijk rond de 750Fr kosten. Wanneer zal die verschijnen?...

NUTTIGE ADRESSEN :

BESTUUR VAN DE KONINKLIJKE SCHENKING
Brederodestraat 14
1980 TERVUREN.

De technische beambte ter plaatse:

dhr. VAN DIEVOET

Eikenstraat 104

1980 TERVUREN

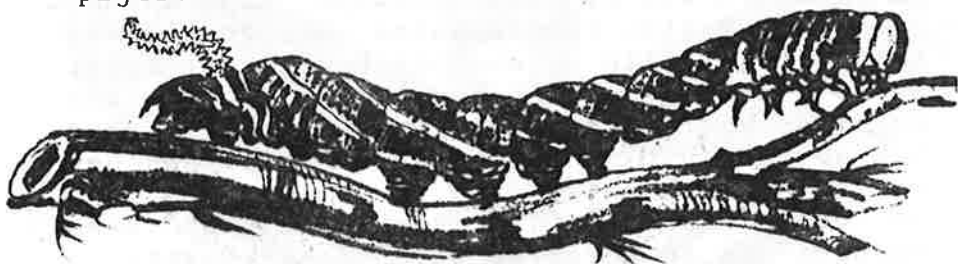
tel.: 02/767 92 42

ONTDEKKING ONTDEKKING !

Tijdens de gratis rondleidingen, gedaan door de gidsen van de Vrienden van de Plantentuin, in de week van de Gentse Feesten, werd een niet alledaagse ontdekking gedaan.

Op een plant, nl. *Solanum dulcamare* L. (Bitterzoet) van de Solanaceae (Nachtschadefamilie) werden maar liefst vijf grote rupsen ontdekt. Aanvankelijk dacht men te doen te hebben met rupsen van de ligusterpijlstaart; in elk geval was het een pijlstaartrups "met een staartje". Toen ik deze ontdekking de week daarop vernam leek het mij weinig geloofwaardig dat men rupsen van de ligusterpijlstaart zou aantreffen op een *Solanum*, terwijl in de buurt van de ontdekking zoveel *Ligustrum*, *Sering* en andere planten stonden.

Om volledig zeker te zijn raadpleegde ik eerst de literatuur, en werkelijk, de S-vormige staart met nog wat andere, minder uitgesproken kenmerken, wezen er duidelijk op dat het hier ging om de rups van de doodshoofdvlinder: *Acherntie atropos* L., van de Sphingidae of pijlstaartvlinders.

DE DOODSHOOFDVLINDER.

Deze vlinder is geen vaste gast in onze streken, maar jaarlijks komen meerdere of mindere aantallen volwassen dieren uit hun thuisland, vooral Afrika, naar onze streken en zelfs

naar meer noordelijk streken, overgevlogen. De exemplaren zetten dan hun eitjes af op aardappelloof, zelden op andere Solanaceën. Vaak legt deze vlinder één eitje per plant en doet dit ook op een zeer verspreide manier. Daarom moet de aanwezigheid van vijf rupsen op één plant wel een zeldzame vondst genoemd worden.

De rupsen groeien zeer snel en eten enkel tijdens de nacht. Wanneer ze bijna volwassen zijn en een lengte kunnen hebben van 15 cm, eten deze rupsen ook overdag. Zo'n rups kan wel een gehele aardappelplant voor zijn rekening nemen gedurende haar leefperiode als rups.

Wanneer de rups aan verpoppen toe is kruipt ze in de grond, wel tien tot twintig centimeter diep, later komt dan de volwassen vlinder te voorschijn. In onze streken ontpopt de vlinder zelden omdat deze poppen in onze koude vochtige winter niet overleven.

Van mei tot oktober kan men volwassen vlinders aantreffen die uit het zuiden komen. Uitzonderlijk gebeurt het wel eens dat vroeg uitgekomen eitjes, van vlinders die in onze streken hun eitjes gelegd hebben, toch nog volwassen exemplaren voortbrengen. Deze treffen we wel eens aan, samen met vlinders uit het zuiden. De vlinders die bij ons ontpopt zijn kunnen zich echter niet voortplanten als gevolg van het feit dat alle exemplaren steriel zijn, de ~~de~~ ^{de} exemplaren zijn normaal. Men vermoedt dat er in de herfst een terugtocht kan zijn naar het zuiden. Dit zou gebeuren in de avondschemering en 's nachts.

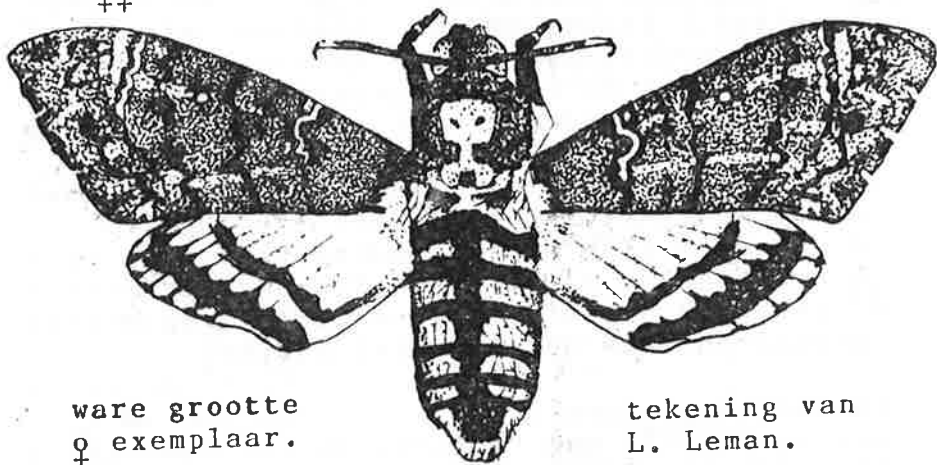
De naam "doodshoofdvlinder" ontleent deze vlinder aan de tekening boven op de borst. Deze tekening is het gekende doodshoofdteken, en lijkt sterk op het symbool dat wordt gebruikt ter aanduiding van gevaarlijke producten. De naam heeft echter ook iets te maken met het snerpnd geluid dat deze vlinders kunnen maken wanneer ze verontrust worden.

Niet zelden worden deze vlinders dood aangetroffen in bijenkassen. Zij kwamen daar honing roven, maar na eerst wat schade te hebben aangericht aan de honingcellen werden zij uiteindelijk door de bijen gedood en ingekapseld met een soort was.

Tot zover enkele gegevens over het doen en laten van de doodshoofdvlinder. Laat mij nu verder gaan met de rupsenvondst.

Daar de doodshoofdvlinder zich hier toch niet kan handhaven heb ik de rupsen meegenomen naar huis om ze verder op te kweken. Menig Lepidopterist heeft nog geen exemplaar van deze vlinder in zijn verzameling. Ik heb geluk gehad : één keer heb ik een dood exemplaar aangetroffen en drie keer heb ik met succes een gekregen rups tot volwassen vlinder kunnen laten uitgroeien.

Met de vijf exemplaren van nu lijkt het wel verlokkelijk om naar verdere kweek uit te zien, als maar een ♂ en een ♀ exemplaar wil te voorschijn komen korte tijd na elkaar. Waarschijnlijk lukt dit niet gezien de steriliteit van de ♀♀, maar ik zal toch proberen.

ware grootte
♀ exemplaar.

tekening van
L. Leman.

EEN KLEIN OVERZICHT VAN DE GEBEURTENISSEN :
op 26 juli werden vijf rupsen gevonden te Gent

in de Plantentuin. Met wat bladeren werden deze rupsen weggenomen en naar Ruislede, waar ik woon, overgebracht. Aangezien *Solanum dulcamare* L. in de onmiddellijke omgeving niet voorkomt heb ik deze rupsen ook bladeren gegeven van aardappel- en tabakplanten. Ook wortelloof, dit werd bij vroegere kweek ook gegeten.

27 juli : rupsen eten bijna niets meer.

28 juli : 3 rupsen vertonen tekenen om te verpoppen = verkleuring en stijf worden. Ik heb deze rupsen naar een terrarium overgebracht en na een kwartier waren ze alle drie in de grond verdwenen.

29 juli : nog 1 rups vertoont tekenen om te verpoppen, krijgt daartoe de gelegenheid en verdwijnt snel onder de aarde.

30 juli : de laatste komt terug naar boven. Na een paar dagen, met nog veel beweging, is haar aan te zien dat ze niet zal verpoppen.

1 augustus : de vijfde en laatste rups verdwijnt ook snel in de grond.

2 augustus : ook deze rups komt terug boven en zal waarschijnlijk ook niet verpoppen.

Oorzaak van deze twee mislukkingen? De rupsen schijnen mij wel klein in vergelijking met voorgaande ervaring tijdens de verpopingsfase. Is de oorzaak hiervan misschien niet de voedselplant? Een andere oorzaak kan ook zijn dat de rupsen geparasiteerd zouden zijn door een ander insekt. Daarom behoud ik ze nog.

26 augustus : eerste volwassen ♂ vlinder komt te voorschijn. Linker vleugel onvolmaakt!

27 augustus : de andere twee ontpoppen en zijn op exemplaren. Alles normaal, maar steriel = na een paar dagen vrij rondvliegen van de drie exemplaren kwam het niet tot paring.

A. Leman

Geraadpleegd werk:

Dr. W. FORSTER und Prof. Dr. Th. A. WOHLFART :
DIE SCHMETTERLINGE MITTELEUROPAS, Band III
Franckh'sche Verlagshandlung, Stuttgart. 1960.

ONZE
EENDAGSUITSTAP OP

ZA. 24 - 9 - '83

NAAR

'T PRINSENPARK
TE RETIE

& BOS EN HEIDE
TE KASTERLEE

Picknick meebrengen.

Vertrek om 9 uur stipt.

Samenkomst ingang Plantentuin.

Terug omstreeks 19 uur.

Degelijk en aangepast schoeisel.

Deelname in de kosten : 300 fr.

Te storten op onze rekening

nr. 001-1192154-03.

Nog enkele plaatsen beschikbaar.

Iedereen is welkom !!!!

Zware bosbranden in streek van Zuidfranse Fréjus

FREJUS (afp) — In het zuid-oosten van Frankrijk zijn nieuwe bosbranden ontstaan. Drie brandweerlieden liepen bij de bestrijding ervan verwondingen op en verscheidene kampeerterreinen moesten ontruimd worden.

Woensdagochtend woedde ten noorden van Fréjus een brand die toen reeds 1.200 hektare bos in de as had gelegd. Tienduizend kampeers waren genoodzaakt een veiliger oord op te zoeken.

De autoriteiten zijn ervan overtuigd dat de meeste branden zijn aangestoken.

Weerom bosbranden in Frankrijk

Volgens de politie is brandstichting niet uitgesloten. Er werden een aantal gelijkaardige brandhaarden ontdekt, wat op boos opzet zou kunnen wijzen. De droogte en de mistral deden de brand rampafmetingen aan nemen.

Op Door de mistral verspreidde het vuur zich razendsnel. Een halfuur na het eerste alarm stond een grote oppervlakte al in vuur en vlam. Na 6 uren brand waren 2.500 ha bos verwoest.

Sardinië, waar 15.000 hektare bosgebied verloren gingen moesten verscheidene dorpen ontruimd worden.

Brandweerkorpsfunctionarissen verklaarden dat verreweg het grootste deel van de branden is aangestoken. Op Corsica branden woensdag alleen al niet minder dan veertig verschillende branden uit.

Vliegtuig bij blussen bosbranden neergestort: piloot en inzittende dood

MARSEILLE (reuter, ap) — Een vliegtuig, dat branden bestreed in de buurt van de Franse havenstad Marseille, stortte neer. Daarbij kwamen de piloot en een tweede bemanningslid om het leven.

Als voornaamste oorzaak van de branden wordt het buitengewoon warme weer genoemd. Maar de politie verdenkt grond-eigenaars in de kuststreken ervan hun bossen zelf in brand gestoken te hebben. Voor plan-gebieden te hebben. Voor plan-namelijk terreinen zouden zij bouwvergunning kunnen krij-gen dan wanneer er nog bos op staat.

Bosbranden veroorzaakt door grondeigenaars?

EEN STANDPUNT:

"ONKRUID!"

U, die reeds met mij meewandelde, weet hoe ik sta tegenover het gebruik van het woordje "onkruid" zowel in literatuur als in praktijk. Als we verklarende woordenboeken nakijken vinden we diverse bepalingen voor "onkruid":

- slecht, schadelijk kruid: Modern Handwoordenboek - Prof. Dr J. Verschueren;
- nutteloos of schadelijk kruid: Van Dales Handwoordenboek;

- In de dikke Van Dale komt er zelfs nog bij: dat het vanzelf opschiet op onbebouwde plaatsen of tussen cultuurgewassen.

Een zeer minachtende houding!

- De Standaard Encyclopedie is iets genuanceerder = "Een algemene benaming voor ongewenste gewassen in tuinen, akkers, weiden, wegbermen, spoorbermen, enz. Onkruiden zijn schadelijk of onschadelijk, maar kunnen ook nuttig

zijn op voorwaarde dat ze niet gaan overheersen. Onkruidbestrijding gebeurt door landbouwtechnische maatregelen (wieden, inploegen), behandeling van het zaaigoed, sterilisatie van de bodem en het gebruik van onkruidverdelgers of herbiciden (chemische preparaten, meestal op basis van plantenhormonen). Door onoordeelkundig gebruik van herbiciden is in de laatste tientallen jaren enorme schade toegebracht aan onze inheemse flora. Tientallen soorten werden uitgeroeid en honderden soorten staan op het punt te verdwijnen. Ook de moderne landbouwtechniek heeft dat in de hand gewerkt."

Met deze benadering zijn we het al een heel stuk eens.

EEN PLANT DIE GROEIT WAAR ZE NIET GEWENST WORDT !!!

Vlug wordt er gesproken van schadelijke kruiden. Misschien akkoord als het gaat om giftige, maar is dit dan niet dikwijls het gevolg van gebrek aan kennis, onkundig gebruik of overdaad. Vele giftige kruiden worden trouwens in de geneeskunde gebruikt.

Ik kan het gedeeltelijk met U eens zijn als er plotseling, midden in Uw prachtig aangelegd grasplein kruiden opschieten die je niet wenst. Dat U dan zou spreken van ongewenste kruiden of van ongewenste bezoekers, akkoord ! Maar als dan dat ongewenste "onkruid" een orchis blijkt te zijn, zou U die dan ook zomaar uitrukken of bestrijden met herbiciden?

Ik persoonlijk zou mijn cultuurplanten zeker verhuizen en de orchis laten groeien in de hoop dat deze zich zal vermeerderen.

En kunnen cultuurplanten ook soms niet eens lastig zijn in de tuin? Behandelt ze misschien dan als gelijken!

De strakke, vijandige houding tegenover deze planten is misschien onwillekeurig te danken aan het moeizame en tijdrovend "onkruid-wieden" Jac.P. Thijssen schreef in zijn boekje "Onkrui-

den" over zijn vijanden in zijn tuin, maar ook hij zal hier wel aan die minder sympathieke soorten denken. Verder schrijft hij: "Ik had voor mijn vijanden de grootste achting en die steeg naarmate zij mij meer moeite veroorzaakten!"

Dit boekje schreef hij trouwens om meer bekendheid te geven aan deze zo dikwijls reeds met minachting behandelde plantengroep waarin hij toch zo veel bewonderenswaardigheden opmerkte.

Mogelijks is er een psychologische oorzaak te zoeken voor deze afkeurende houding. Het begrip "onkruid" is zo sterk gebonden aan het tuin- en landbouw bedrijfsleven, waar van de zijde van telers en landbouwers zoveel ingrepen gepleegd worden tegen deze plantengroep, dat we niet meer beseffen wat ze werkelijk voor ons betekenen.

Veel van deze planten zien we niet meer als de basis, de start van onze groenten, kamerplanten of cultuurgewassen.

Velen zijn dan ook reeds verdwenen of sterk in aantal verminderd. We denken aan Klaproos, Bolderik, Korenbloem en anderen. Kent U ze nog? Vroeger, tijdens een landelijke wandeling kon men ze plukken tot grote, kleurrijke ruike. Dat hoefde niet, maar het kon, er waren er genoeg. Nu moeten we ze reeds gaan zoeken. Door het selekteren van de granen en zaden, door het gebruik van herbiciden en diverse chemische landvetten, zijn reeds veel onschadelijke soorten uit onze akkerflora verdwenen. Het is wonderlijk dat bepaalde "onkruiden" slechts willen groeien in bepaalde associatie met andere planten, gewassen. Ziet U bijvoorbeeld de Korenbloem verschijnen bij een roggeveld, dan zult U deze zeker moeten missen bij een aardappel- of bietenveld, maar dan ziet U ook het Knopkruid of de Zwarte nachtschade verschijnen. Zelfs als het hier om het zelfde stuk grond gaat waar men jaarlijks af-

wisselt met de teelt van gewassen. Daar zit ook het gevaar bij monokultuur, tzt. elk jaar dezelfde gewassen op eenen zelfde stuk grond. De onkruiden zullen zich sterk ontwikkelen, ook de bijpassende insekten. Bij afwisselen van gewas zullen deze niet zo overheersen. Heel eigenaardig is dan wel, als hetzelfde gewas verbouwd wordt na 1 à 2 jaar onderbreking door andere, er terug dezelfde associërende onkruiden verschijnen. De zaden van vorige keer hebben hun kiemkracht behouden en gewacht tot betere tijden.

Ook zullen bepaalde onkruidgezelschappen vaak iets vertellen over de soort of toestand van de grond, of deze mineraalrijk of arm is, vochthoudend of droog, kalkhoudend of zuur. Onze voorouders hielden hier zeker rekening mee. Onze moderne technieken vinden het niet meer zo nodig daar ze door ingrepen (!!!) de zaak in toom (denken te) houden.

Reeds van voor er sprake was van de mens, waren die onkruiden reeds op onze aardbol, planten die nu nog altijd bestaan en overal te vinden zijn.

Bij opgravingen en bestudering van grondmonsters worden veel versteende planten gevonden, ook zaden. Zo weet men nu dat de huidige afstammelingen van deze planten bij vergelijking weinig of niets veranderd zijn of zich gedeeltelijk aangepast hebben.

Men weet met zekerheid dat voor het ijstijdsperk (8300 j.v. Christus) er zeker reeds Smalle Weegbree en zuringsoorten waren, planten van open ruigten. In de Midden-Pleistocene periode (zo een 600.000 jaren terug) waren er reeds muursoorten, varkensgras en veldzuring. Weer planten van open plaatsen, water enigszins zou op wijzen dat het hier toch ook niet altijd bos was, en voornamelijk tussen de diverse afkoelingsperiodes. De periodes van betere voorwaarden voor de bossen waren dan ook niet zo goed voor de kruidenlaag. Deze kon echter

overleven op open plekken, zoals rivierkanten, hogere regionen in de bergen en op verlandingsplaatsen. Ook konden, en dit is nu nog zo, bepaalde planten hun zaden aan de aarde toevertrouwen, waar deze dan voor langere of kortere tijd konden wachten op betere en voordeligere voorwaarden om te kiemen.

Toen de mens verscheen deed zich nog een ander fenomeen voor. De eerste mensen waren meestal nomaden die leefden van de jacht. Die brachten op hun tochten, ongewild, dikwijls de zaden van planten naar andere plaatsen. Die trekken, ontdekkingstochten of veroveringen kan men door de fosielen van planten volgen. De Romeinen brachten de Paarse Dovenetel en de Brandnetel hoger op en zelfs naar de Britse eilanden. Ook bij de ontdekking van Amerika verhuisden planten van bij ons naar de Nieuwe Wereld. Het was soms ongewenst maar het geval bij het St Janskruid, Akkerdistel, Akkerwinde. Ook de Weegbree volgde de pioniers naar het Westen bij het verder ontdekken van Amerika.

Ook heden kennen we zulke plantverhuizingen. Door onze technische moderne wereld met auto, treinen, scheepvaart worden onvrijwillig zaden naar andere plaatsen gebracht. Het is geen zeldzaamheid op weg- en spoorwegbermen planten te vinden van andere streken die hier zeker niet in een hun vertrouwd gebied stoeien.

Ook het gebruik van kruiden of wilde planten is reeds van in de voorhistorie bekend.

In oude geschriften haalt men dikwijls plantnamen en het gebruik van deze planten aan.

Toen men de piramiden van de oude Egyptenaren openbrak, vond men sporen van planten (Klaproos). Deze wezen echter niet opeentoevallige aanwezigheid, maar wel dat deze planten toen reeds vereerd werden.

De Germanen stonden ook veel dichter tot de natuur dan wij. Ze offerden dikwijls planten om de goden beter te stemmen.

Vreemde volkeren leerden ons het gebruik van diverse planten welke genezing brachten of onze spijszen een betere smaak gaven.

"Onkruiden".

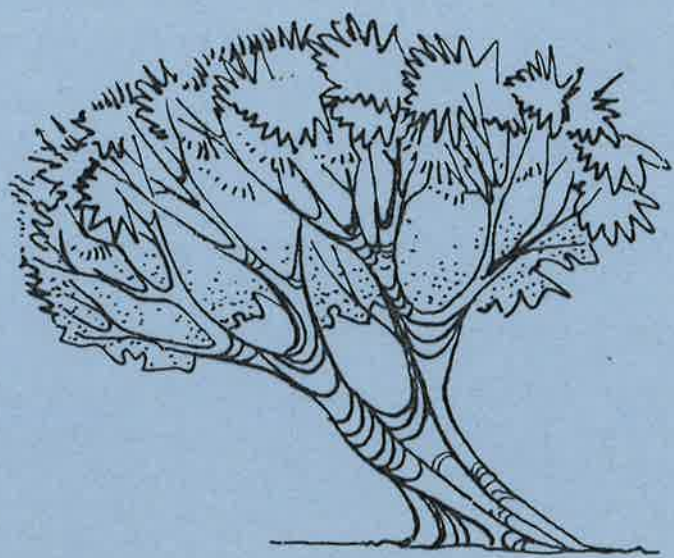
Niet alleen de mensen kennen het gebruik van de "onkruiden". Is het U nog nooit opgevallen dat dieren buiten het gebruik voor voeding, ook zeer goed met planten kunnen opschieten? Heeft U nog nooit een hond of kat gras zien eten indien ze zich niet lekker voelen. Hierdoor moeten ze braken om aldus schadelijke stoffen te verwijderen. Ook beseffen dieren, van nature uit, wat zij wel of niet mogen eten, iets dat wij reeds lang ontleerd zijn. Het gebruik door mens en dier van wilde planten is enorm groot, zelfs ineentijd dat bijna alles chemisch bereid wordt. Zonder die "onkruiden" zouden vele geneesmiddelen niet denkbaar zijn, kruidenthees niet gekend zijn (hierover ook onze bedenkingen van te pas en ten onpas), bepaalde geneeswijzen onbestaand. Men gebruikt planten, en dit in de breedste zin, voor alles en nog wat. Voornamelijk in de volksgeneeskunde, ook voor het natuurlijk vetten van de aarde, weersvoorspellingen, enz. Met geneeskrachtige kruiden moeten we wel oppletten bij verkeerd gebruik. In de planteneeskunde gaat het spreekwoord "Baat het niet, het schaadt ook niet!" niet op.

Een grote dosis bijgeloof is verwerkt in de plantenfolklore en heel speciaal in de volksgeneeskunde.

Rondom planten zien we dikwijls sagen, vertellingen, sprookjes en legenden ontstaan omtrent hun vorm, kleur, afkomst of gebruik.

Laten we eindigen met een bedenking. Iedereen kent het spreekwoord : "onkruid vergaat niet!" Wat zou U denken van "ONKRUID BESTAAT NIET !"

N. Plus.

verantwoordelijke uitgever :

PLUS Marcel
Driesstraat 35
9218 GENT/LEDEBERG.

tel.: 091/31 03 71.

prijs per nr. 35 Fr

lidgeld	200 Fr
steunkaart	100 Fr
beschermlid	500 Fr
erelid	1000 Fr

rek.001-1192154-03